

físiques i socials que l'originen i les seves conseqüències.

Disposició final dotzena. Cooperació internacional

Els objectius generals del pla rector de la cooperació al desenvolupament del Govern s'han d'ajustar al marc, als principis i als criteris de cooperació internacional que estableix l'article 32 del CDPD. Així, abans de la concessió de subvencions i ajudes públiques destinades a projectes de cooperació internacional o a programes d'ajut al desenvolupament, s'haurà de comprovar que aquests projectes o programes són inclusius i accessibles per a les persones amb discapacitat, i que faciliten i donen suport al foment de les seves capacitats i al seu reconeixement igualitari davant la Llei.

Disposició final tretzena. Qualificació de determinades disposicions de la Llei

L'article 7 d'aquesta Llei, que modifica els apartats 1, 2 i 5 de l'article 14 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, en el que regula el dret a l'educació reconegut a l'article 20 de la Constitució; l'article 8, que modifica l'article 16 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, en el que regula els drets a la llibertat i a la intimitat reconeguts als articles 9 i 14 de la Constitució, respectivament; l'article 22, que modifica l'apartat 2 de l'article 11 de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars; l'article 23, que modifica l'apartat 4 de l'article 39 de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i l'article 33, que modifica l'article 8 de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, tenen rang de llei qualificada. Les disposicions restants d'aquesta Llei tenen rang de llei ordinària.

Disposició final catorzena. Publicació de textos consolidats

S'encomana al Govern que en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei publiqui al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* el text consolidat de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002; de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995; de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999; de la Llei 12/2004, del 30 de juny, de propietat horitzontal; de la Llei

11/2016, del 28 de juny, de tinença i de protecció d'animals; de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars; de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995; de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris; de la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions laborals; de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social; de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, i de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, que inclogui les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.

Disposició final quinzena. Entrada en vigor de la Llei

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

La Ponent
M.I. Silvia Eloïsa Bonet Perot

Informe de la Comissió Legislativa d'Afers Socials

La Comissió Legislativa d'Afers socials ha examinat, en el decurs de les reunions celebrades els dies 18, 19 d'octubre, 7, 14 i 20 de novembre del 2017, l'informe del ponent relatiu al Projecte de llei de mesures urgents per a l'aplicació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006, d'acord amb els articles 98 i 99 del Reglament del Consell General, del qual se'n desprèn el següent:

Esmenes aprovades per unanimitat

Esmena 3 (Grup parlamentari Mixt – Sílvia Eloïsa Bonet) d'addició a l'article 2.

Esmena 6 (Grup parlamentari Demòcrata) de modificació a l'article 2.

Esmena 44 (Grup parlamentari Mixt- PS) de modificació a la Disposició final segona.

Esmena 45 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a la Disposició final tercera.

Esmena 46 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a la Disposició final quarta.

Esmena 48 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a la Disposició final sisena.

Esmena 51 (Grup parlamentari Mixt –PS) de modificació a la Disposició final novena.

Esmena 52 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a la Disposició final desena.

Esmenes no aprovades

Esmena 1 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 1.

Esmena 4 (Grup parlamentari Mixt –Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 2.

Esmena 5 (Grup parlamentari Mixt - PS) d'addició a l'article 2.

Esmena 8 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a l'article 3.

Esmena 10 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 3.

Esmena 11 (Grup parlamentari Mixt – PS) d'addició a l'article 3.

Esmena 17 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 7.

Esmena 18 (Grup parlamentari Mixt- PS) de modificació a l'article 7.

Esmena 27 (Grup parlamentari Mixt – PS) d'addició a l'article 17.

Esmena 28 (Grup parlamentari Mixt –PS) de modificació a l'article 18.

Esmena 29 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 19.

Esmena 30 (Grup parlamentari Mixt- PS) de modificació a l'article 20.

Esmena 32 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 25.

Esmena 33 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 26.

Esmena 34 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 26.

Esmena 35 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 27.

Esmena 36 (Grup parlamentari Mixt –PS) de modificació a l'article 27.

Esmena 37 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 28.

Esmena 38 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a l'article 28.

Esmena 39 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 30.

Esmena 40 (Grup parlamentari Mixt –Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 31.

Esmena 42 (Grup parlamentari Mixt-PS) d'addició d'un nou article.

Esmena 43 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a la Disposició final primera.

Esmena 47 (Grup parlamentari Mixt –PS) de modificació a la Disposició final cinquena.

Esmena 49 (Grup parlamentari Mixt- PS) de modificació a Disposició final setena.

Esmena 50 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a la Disposició final vuitena.

Esmenes retirades per transacció i aprovades per unanimitat

Esmena 7 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 3.

Esmena 9 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 3.

Esmena 12 (Grup parlamentari Mixt –Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 3bis.

Esmena 13 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 3bis.

Esmena 14 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 3 bis.

Esmena 15 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 4.

Esmena 16 (Grup parlamentari Mixt –PS) de modificació a l'article 5.

Esmena 20 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 7.

Esmena 21 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 8.

Esmena 22 (Grup parlamentari Mixt – Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a l'article 10.

Esmena 24 (Grup parlamentari Mixt –Silvia Eloïsa Bonet) de modificació a 11.

Esmena 25(Grup parlamentari Demòcrata) d'addició d'un nou article.

Esmena 26(Grup parlamentari Mixt - PS) d'addició d'un nou article.

Esmena 41 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 34.

Esmenes retirades

Esmena 2 (Grup parlamentari Mixt - PS) de modificació a l'article 2.

Esmena 19 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a l'article 7.

Esmena 23 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a l'article 10.

Esmena 31 (Grup parlamentari Mixt – PS) de modificació a l'article 24.

Projecte de llei de mesures urgents per a l'aplicació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006

Exposició de motius

El Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat i el Protocol opcional al Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat van ser aprovats el 13 de desembre del 2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides. La finalitat d'aquests instruments internacionals és de promoure, protegir i assegurar el gaudiment ple i en condicions d'igualtat dels drets humans i les llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat, i el respecte de la seva dignitat.

El Principat d'Andorra, compromès amb els drets de les persones amb discapacitat, va signar i ratificar el Conveni i el Protocol opcional esmentat anteriorment el 27 d'abril del 2007 i el 10 d'octubre del 2013, respectivament. En aquest sentit, l'instrument de ratificació va ser dipositat a la Secretaria General de les Nacions Unides l'11 de març del 2014 i va entrar en vigor el 10 d'abril del 2014. En conseqüència, Andorra ha assumit les obligacions previstes al Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, i, per aquest motiu, la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris va encomanar al Govern, en virtut de la disposició addicional setena, que elaborés un informe intern sobre l'adequació de la normativa andorrana al Conveni mencionat i que servís de base per elaborar un Projecte de llei que establís les modificacions i les adaptacions necessàries a aquest efecte.

L'esborrany de l'informe intern relatiu a l'adaptació de la normativa andorrana al Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat es va presentar al Consell Nacional de la Discapacitat (Conadis) el passat 23 de febrer del 2016 i s'ha anat nodrint d'aleshores ençà amb les esmenes i els suggeriments que han fet les entitats i els organismes que en formen part. Així mateix, els representants dels ministeris del Govern i de les altres entitats públiques concernides han analitzat la normativa interna, han assenyalat els canvis que cal introduir-hi i han fet les propostes de modificació oportunes. De tot plegat en resulta aquesta Llei, que per tant és el fruit de la participació activa i plural no només dels

ministeris i les entitats públiques esmentats anteriorment, sinó també de les associacions de l'àmbit de la discapacitat, les quals han estat en disposició de fer-hi les aportacions i els comentaris escaients, els quals s'hi han incorporat en la mesura en què ha estat possible.

Mitjançant aquesta Llei es regulen, d'una banda, les mesures més peremptòries i d'implementació immediata per adaptar la legislació bàsica en matèria de discapacitat al marc normatiu del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, i, d'altra banda, en virtut de diverses disposicions finals, s'encomana al Govern que en un període de temps raonable estudiï i elabori les mesures legals i els instruments operatius que requereixen una anàlisi i un debat ampli i aprofundit.

Així, en primer lloc, la Llei porta a terme modificacions concretes de diverses disposicions legals relacionades amb els drets de les persones amb discapacitat. En concret, els articles 1 a 15 recullen els canvis més importants i substancials, que incideixen en la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, atès que es tracta de la norma marc en relació amb els drets d'aquest col·lectiu, motiu pel qual és la més compromesa pel Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat. La modificació dels articles 1, 2 i 3 de la Llei mencionada integra la condició de la igualtat de drets dins la definició de l'objecte de la Llei, i incorpora les definicions i els principis generals d'actuació transposats del Conveni. També s'hi afegeix un nou article 3 *bis* que concreta les obligacions generals de les administracions públiques pel que fa a l'exercici dels drets humans i les llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat. I se'n modifica l'apartat 2 de l'article 4 per incloure el nou concepte de la *discapacitat* i facultar el seu desenvolupament reglamentari. A continuació es reformen l'article 10 i diversos apartats de l'article 14 de la Llei, relatius als drets a l'accessibilitat i a l'educació, per reforçar la importància de l'accessibilitat en la configuració de la discapacitat i aprofundir en la inserció escolar, respectivament. Així mateix, es modifica àmpliament l'article 16 de la Llei, que versa sobre la salut, per enfortir especialment el dret a la informació i a la presa de decisions de les persones amb discapacitat, sense oblidar les situacions del consentiment per representació. Pel que fa als serveis socials i sociosanitaris i a

les prestacions econòmiques que se'n deriven, es fan canvis en l'article 17 i s'afegeix un nou article 20 per harmonitzar-los amb la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i socio-sanitaris, que ja incorpora els preceptes del Conveni. També se'n modifiquen els articles 18 i 19, relatius a la cotització a la seguretat social i al dret al treball, per afavorir la inclusió laboral. Finalment, es modifica l'apartat 2 de l'article 23 per reforçar el reconeixement i la utilització de la llengua de signes i del sistema Braille, i l'article 25 que fa referència a la sensibilització social per relacionar-la amb les mesures de presa de consciència que estableix l'article 8 del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat.

D'altra banda, els articles 16 a 18 de la Llei amplien i modifiquen diferents articles de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995, per introduir-hi el concepte del *disseny universal* i revisar la regulació relativa a l'adaptació dels elements comuns dels habitatges amb la finalitat d'introduir-hi els criteris del disseny universal com a millora. També s'amplia l'accessibilitat a la comunicació a totes les persones amb discapacitat.

Els articles 19 i 20 de la Llei reformen dos disposicions de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999, per exceptuar de l'increment de la renda el cas en què el propietari faci obres de millora per a l'accessibilitat de l'habitatge on viu una persona amb discapacitat, i perquè l'arrendatari que fa els treballs indispensables per fer accessible l'habitatge no l'hagi de reposar al seu estat anterior a la fi de l'arrendament, si aquestes obres s'han dut a terme seguint els criteris del disseny universal, en tenir la consideració d'obres de millora. A més es preveu que, en cas de discrepància, l'arrendador i l'arrendatari es puguin adreçar a la Comissió per al Foment de l'Accessibilitat. Per la seva banda, l'article 21 reforma puntualment la Llei 12/2004, del 30 de juny, de propietat horitzontal, per afegir-hi l'accessibilitat entre els elements que faculden el propietari a exigir la realització de les obres necessàries per dotar l'immoble de les condicions mínimes.

L'article 22 de la Llei augmenta la gravetat de la infracció que consisteix a incomplir les excepcions que en relació amb els gossos d'assistència estableix la Llei 11/2016, del 28 de juny, de tinença i de protecció d'animals.

Pel que fa a la modificació dels aspectes relacionats amb la capacitat jurídica de les

persones amb discapacitat, sense perjudici de les reformes futures i més profundes que s'anuncien en la disposició final cinquena de la Llei, l'article 23 escurça fins a vint-i-quatre hores el termini de què disposa el batlle per ratificar l'internament d'urgència i que preveia fins ara l'apartat 2 de l'article 11 de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars, sense perjudici de les cauteles oportunes.

En relació amb l'article 24 de la Llei, modifica la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, per eliminar la causa de separació basada en les pertorbacions mentals.

L'article 25 reforma la Llei de serveis socials i socio-sanitaris amb l'objectiu que el complement eventual de la pensió de jubilació de les persones amb discapacitat es correspongui a la pensió de solidaritat per a persones amb discapacitat en lloc de la pensió de solidaritat per a la gent gran, tal com s'esdevé actualment.

Així mateix, als articles 26 a 31 de la Llei estableixen canvis en diversos articles de la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions laborals, i de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social, amb l'objectiu d'ampliar la durada del període de descans per maternitat, adopció i paternitat quan l'infant o el progenitor tinguin una discapacitat, i la prestació que se'n deriva.

Els articles 32 i 33 de la Llei deroguen o modifiquen tres disposicions de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, que prohibien l'accés a les sales de joc pel fet de la discapacitat psíquica o que només els permetien l'accés a aquestes sales i la participació en el quinto tradicional si anaven acompanyats d'una persona tutelar.

I l'article 34 modifica l'article 8 de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, per incidir en el principi d'inclusió.

La segona part de la Llei la conformen una disposició addicional i quinze disposicions finals. La disposició addicional pretén adequar la denominació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat.

Les set primeres disposicions finals es refereixen a l'elaboració o la modificació de diferents projectes de llei que el Govern ha d'enllestir en el termini de sis mesos a dos anys, segons el cas, per acomplir o adaptar-los a les disposicions del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, i en concret un nou Projecte de llei dels drets de les persones amb

discapacitat; un Projecte de llei integral en matèria d'igualtat i no-discriminació que tingui en compte la discapacitat; un Projecte de llei en matèria d'ocupació que també tingui present aquesta situació; la modificació de la Llei d'Accessibilitat, del 6 d'abril de 1995; la modificació de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars, a què s'ha fet referència anteriorment; la reforma de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum, del 3 de setembre de 1993, i la modificació de la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà, del 9 de juny de 1994.

Les disposicions finals vuitena a dotzena incideixen en els instruments necessaris per desplegar plenament el Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, pel que fa a la revisió de l'òrgan i els criteris de valoració de la discapacitat; la modificació dels protocols d'atenció a les víctimes; la revisió dels plans de protecció civil; el sistema d'informació i d'indicadors, i la cooperació al desenvolupament, respectivament.

Finalment, la disposició final tretzena qualifica determinades disposicions de la Llei que regulen drets que pertanyen als capítols tercer i quart del títol II de la Constitució; la disposició final catorzena encomana al Govern la publicació dels textos consolidats de les normes jurídiques que es modifiquen en virtut d'aquesta Llei, i la disposició final quinzena determina la data de l'entrada en vigor de la Llei esmentada.

Article 1. Modificació de l'apartat 1 de l'article 1 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'apartat 1 de l'article 1 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 1. *Objecte de la Llei*

1. L'objecte d'aquesta Llei és aconseguir que les persones amb discapacitat gaudeixin dels seus drets i les seves llibertats en condicions d'igualtat, i que puguin exercir els deures que els corresponen com a ciutadans i que exigeix la dignitat humana, i també evitar qualsevol tipus de discriminació per raó de la discapacitat.

[...]”

Article 2. Modificació de l'article 2 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'article 2 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 2. *Definicions*

En les normes jurídiques i els documents tècnics oficials s'han d'emprar els termes que s'indiquen a continuació, d'acord amb les definicions següents:

a) Discapacitat: concepte que evoluciona i que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències i les barreres degudes a l'actitud i a l'entorn que eviten la participació plena i efectiva d'aquestes persones a la societat en igualtat de condicions amb les altres persones.

b) Persones amb discapacitat: persones que tenen deficiències físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials a llarg termini que, en interactuar amb diverses barreres, poden impedir la seva participació plena i efectiva en la societat en igualtat de condicions amb les altres persones.

c) Comunicació: inclou els llenguatges, la visualització de textos, el Braille, la comunicació tàctil, els macrotipus, els dispositius multimèdia de fàcil accés, així com el llenguatge escrit, els sistemes auditius, el llenguatge senzill, els mitjans de veu digitalitzada i altres maneres, mitjans i formats augmentatius o alternatius de comunicació, incloses les tecnologies de la informació i les comunicacions de fàcil accés.

d) Llenguatge: inclou tant el llenguatge oral com la llengua de signes i altres formes de comunicació no verbal.

e) Igualtat d'oportunitats: és l'absència de tota discriminació, directa o indirecta, per motiu de discapacitat o sobre la base de discapacitat, inclosa qualsevol distinció, exclusió o restricció que tingui el propòsit o l'efecte d'obstaculitzar o deixar sense efecte el reconeixement, el gaudi o l'exercici en igualtat de condicions per a les persones amb discapacitat, de tots els drets humans i llibertats fonamentals en els àmbits polític, econòmic, social, cultural, civil o d'un altre tipus.

f) Discriminació per motius de discapacitat: qualsevol distinció, exclusió o restricció per motius de discapacitat que tingui el propòsit o l'efecte d'obstaculitzar o deixar sense efecte el reconeixement, el gaudiment o l'exercici en

igualtat de condicions dels drets humans i les llibertats fonamentals en els àmbits polític, econòmic, social, cultural, civil o de qualsevol altre tipus. La denegació d'ajustos raonables, entre d'altres, té la consideració de discriminació per motius de discapacitat.

g) Ajustos raonables: les modificacions i adaptacions necessàries i adequades que no imposin una càrrega desproporcionada o indeguda, quan siguin necessàries en un cas particular per garantir a les persones amb discapacitat el reconeixement, el gaudiment o l'exercici en igualtat de condicions dels drets humans i les llibertats fonamentals.

h) Disseny universal: el disseny de productes, entorns, programes i serveis que puguin utilitzar totes les persones, tant com sigui possible, sense necessitat d'adaptació ni de disseny especialitzat. L'existència d'entorns inspirats segons les normes del disseny universal no exclou les ajudes tècniques per a persones amb discapacitat quan les requereixin.”

Article 3. Modificació de l'article 3 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'article 3 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 3. Principis d'actuació

1. Els principis generals d'actuació, d'acord amb l'article 3 del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006 (d'ara endavant, “el CDPD”), són els següents:

a) El respecte per la dignitat inherent a la persona i l'autonomia individual, inclosa la llibertat per prendre les pròpies decisions i la independència.

b) La no-discriminació.

c) La participació i la inclusió plenes i efectives en la societat, garantint el suport i els ajustos raonables per assolir la igualtat de condicions.

d) El respecte per la diferència i l'acceptació de les persones amb discapacitat com a part de la diversitat i la condició humana.

e) La igualtat d'oportunitats.

f) L'accessibilitat.

g) La igualtat entre l'home i la dona.

h) El respecte de l'evolució de les facultats dels infants i adolescents amb discapacitat i del dret a preservar la seva identitat.

2. Els principis operatius d'actuació són els següents:

a) La prioritat a les actuacions de caràcter preventiu, a l'atenció en el si de la comunitat per davant de l'atenció institucional, i a la formació i la inserció laboral per davant de les ajudes econòmiques.

b) L'adaptació efectiva de l'entorn a les necessitats i les potencialitats del col·lectiu de persones amb discapacitat i l'adopció de mesures que continguin plans d'actuació concrets d'adequació del medi a les necessitats d'aquestes persones.

c) La qualitat de tots els serveis i equipaments de l'àmbit de la discapacitat garantits pel Govern i els comuns, d'acord amb les competències respectives, mitjançant les autoritzacions preceptives i les accions de control i seguiment oportunes.

d) La inclusió de les persones amb discapacitat en les institucions educatives, culturals, laborals i socials de caràcter general.”

Article 4. Addició d'un article 3 bis a la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

S'afegeix un nou article 3 bis dins el capítol I de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 3 bis. *Obligacions generals*

1. Les administracions públiques competents han d'assegurar i promoure l'exercici ple dels drets humans i les llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat sense cap mena de discriminació per motius de discapacitat. Amb aquesta finalitat tenen les obligacions següents:

a) Tenir en compte en totes les polítiques i tots els programes la protecció i la promoció dels drets humans de les persones amb discapacitat.

b) Abstenir-se de portar a terme actes o pràctiques incompatibles amb el CDPD, i vetllar perquè les autoritats i les institucions públiques actuïn de conformitat amb aquestes normes.

c) Prendre totes les mesures perquè cap persona, organització o empresa discrimini per motius de discapacitat.

d) Emprendre i promoure la investigació i el desenvolupament de béns, i fomentar la disponibilitat i l'ús de noves tecnologies,

incloses les tecnologies de la informació i les comunicacions, les ajudes per a la mobilitat, els dispositius tècnics i les tecnologies de suport adequats per a les persones amb discapacitat, donant prioritat a les que tenen un preu assequible.

e) Proporcionar informació que sigui accessible a les persones amb discapacitat sobre les ajudes a la mobilitat, els dispositius tècnics i tecnologies de suport, incloses les noves tecnologies, així com altres formes d'assistència i serveis i instal·lacions de suport.

f) Promoure la formació dels professionals i el personal que treballen amb les persones amb discapacitat respecte dels drets continguts al CDPD a l'efecte de prestar una millor assistència i uns millors serveis garantits per aquests drets.

2. Pel que fa als drets econòmics, socials i culturals, les administracions públiques competents han d'adoptar totes les mesures que estiguin al seu abast fins al màxim dels recursos de què disposin i, quan sigui necessari, en el marc de la cooperació internacional, per aconseguir progressivament el ple exercici d'aquests drets.

3. En l'elaboració i el seguiment de l'aplicació de la legislació i les polítiques per fer efectiu el CDPD, i en els altres processos d'adopció de decisions sobre qüestions relacionades amb les persones amb discapacitat, s'ha de consultar i col·laborar amb les persones amb discapacitat, inclosos els infants i adolescents amb discapacitat, sempre que sigui possible a través de les entitats que els representen i, especialment a través del Consell Nacional de la Discapacitat a què fan referència els articles 12 i 30 d'aquesta Llei.”

Article 5. Modificació de l'apartat 2 de l'article 4 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'apartat 2 de l'article 4 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 4. Àmbit d'aplicació

[...]

2. Als efectes d'aquesta Llei tenen la consideració de persones amb discapacitat les persones que es defineixen a l'article 2, apartat 1, lletra b), i el grau de menyscabament de les quals sigui superior al 33% d'acord amb els criteris de valoració de les capacitats i els altres factors que configuren les situacions de

discapacitat que es fixen per la via reglamentària.”

Article 6. Modificació de l'article 10 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'article 10 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 10. Accessibilitat

L'accessibilitat és la condició prèvia perquè les persones amb discapacitat puguin viure de forma independent i participar plenament en la societat en igualtat de condicions. Així, d'acord amb l'article 9 del CDPD, les administracions públiques competents i les altres persones i entitats públiques i privades, si així ho preveu la normativa aplicable, han d'adoptar mesures per assegurar l'accés de les persones amb discapacitat en igualtat de condicions amb la resta de persones a l'entorn físic, el transport, la informació i la comunicació, inclosos els sistemes i les tecnologies de la informació i les comunicacions, i a altres serveis i instal·lacions oberts al públic o d'ús públic.”

Article 7. Modificació dels apartats 1, 2 i 5 de l'article 14 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifiquen els apartats 1, 2 i 5 de l'article 14 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, els quals queden redactats en els termes següents:

“Article 14. Educació

1. Es reconeix la igualtat d'oportunitats dels infants, joves i adults amb discapacitat en l'accés a l'educació en entorns inclusius, amb els suports adequats i els ajustos raonables necessaris, en els termes establerts a l'article 24 del CDPD i en les normes de desenvolupament del dret a l'educació reconegut a la Constitució. En concret es reconeix el dret d'aquestes persones a:

a) L'escolarització obligatòria i gratuïta, que inclou els nivells de primera i segona ensenyança, dels sis als setze anys. No obstant això, també tenen dret a ser escolaritzats a partir dels tres anys i després dels setze anys per cursar l'educació postobligatòria, en les mateixes condicions que les altres persones. El dret a la gratuïtat es garanteix a través dels centres públics i el dret d'accés a l'educació

bàsic d'adults es garanteix a través del sistema de formació d'adults.

b) L'accés als diferents ensenyaments postobligatoris i a l'ensenyament superior una vegada acreditat el nivell de desenvolupament de competències requerit per a aquests ensenyaments, en igualtat de condicions amb la resta d'alumnes.

c) Una orientació escolar i professional, a l'obtenció de títols oficials acreditatius del nivell d'educació cursat o a la certificació dels estudis realitzats, i a l'adequació dels plans educatius als efectes de promoure les seves habilitats.

d) En el cas dels estudis superiors, les universitats han d'adaptar, quan la discapacitat ho requereixi, d'acord amb la normativa aplicable, les normes d'accés i de permanència a aquestes persones. Així mateix, s'han d'establir les condicions perquè les persones amb discapacitat accedeixin a les exempcions en el pagament de les taxes i els preus públics en l'ensenyament superior públic andorrà.

2. Els alumnes amb discapacitat han d'assistir a l'escola i gaudir d'una educació inclusiva i de qualitat, en igualtat de condicions amb els altres alumnes. Es garanteix l'escolarització prevista a l'apartat 4 d'aquest article en els casos en què la gravetat de la discapacitat o una altra situació excepcional requereixi l'hospitalització continuada i suposi alteracions en el cicle d'aprenentatge a l'escola. L'efectivitat dels drets d'escolarització dels alumnes amb discapacitat s'ha d'assegurar de la manera següent:

a) El suport adequat a l'ensenyament, que està format pel conjunt de programes, serveis i totes les accions de suport dirigides a que els alumnes assoleixin les seves potencialitats.

b) Els objectius de l'educació dels alumnes receptors d'accions de suport individual efectiu han de ser els mateixos que els de la resta d'alumnes, i l'ensenyament s'ha d'adaptar a les seves característiques personals. A aquest efecte, tenen el dret de disposar de programes educatius individualitzats elaborats pels ensenyants de l'educació ordinària amb la participació dels responsables de suport a l'educació i dels pares o representants legals. En funció dels programes educatius individualitzats, aquests alumnes han d'obtenir les acreditacions acadèmiques corresponents al nivell d'estudis cursats.

c) La garantia de la participació dels alumnes amb discapacitat en les diverses activitats

educatives i didàctiques, amb les adaptacions i els ajustos raonables adequats.

d) L'escola ha de disposar dels mitjans humans i materials necessaris per oferir una atenció educativa de qualitat als alumnes amb discapacitat: equips educatius i de suport degudament formats, un assessorament pedagògic o psicopedagògic, orientacions, programacions i materials didàctics específics.

e) Els alumnes amb discapacitat han de disposar d'un servei que es faci càrrec de l'orientació educativa i de la intervenció psicopedagògica oportunes.

[...]

5. En el procés per a la inclusió escolar plena de totes les persones amb discapacitat dins el sistema educatiu, i un cop escoltat el parer dels pares o representants legals, quan la gravetat de la discapacitat impossibilita l'accés continuat al sistema educatiu, els infants i adolescents amb discapacitat tenen el dret de rebre una atenció assistencial específica durant el temps indispensable, d'acord amb les seves capacitats i fent les activitats de la manera més normalitzada possible, de conformitat amb els principis del CDPD.

Aquesta atenció s'ha de rebre a Andorra sempre que hi hagi els centres i serveis adequats per atendre el tipus de discapacitat de què es tracti. Excepcionalment, quan ho exigeixi l'especificitat de la discapacitat, l'atenció es pot rebre a l'estranger en centres acreditats prèviament, d'acord amb el procediment i els requisits establerts reglamentàriament.

[...]"

Article 8. Modificació de l'article 16 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'article 16 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

"Article 16. *Salut*

1. Les persones amb discapacitat tenen el dret de gaudir de la salut sense discriminació mitjançant l'accés als programes de salut i a les prestacions sanitàries i rehabilitadores, en els termes i les condicions que estableixi la normativa aplicable, i amb les especificacions que preveu aquest article.

2. Als efectes d'aquesta Llei, tenen la consideració de prestacions bàsiques:

a) Els programes preventius de salut: consell genètic, diagnòstic i atenció precoç, vacunacions i els altres programes que s'estableixin reglamentàriament.

b) L'assistència sanitària: assistència primària, assistència hospitalària, assistència farmacèutica i productes d'ortopèdia i de suport.

c) La rehabilitació.

d) El transport per a l'assistència socio sanitària i per a la rehabilitació.

e) Les altres prestacions bàsiques que es puguin establir a la cartera de serveis i productes de salut.

3. El dret a la salut es fa efectiu mitjançant el sistema de salut andorrà d'acord amb el procediment i els requisits establerts per la normativa aplicable en aquesta matèria.

4. Les persones amb discapacitat tenen el dret de ser informades sobre la seva pròpia salut i sobre els serveis sanitaris als quals poden accedir i els requisits que s'exigeixen a aquest efecte. La informació ha de ser verídica i completa, i s'ha de facilitar a través dels mecanismes que millor s'ajustin a les necessitats de les persones amb discapacitat, tot garantint-ne la millor comprensió. A més, les persones amb discapacitat tenen el dret de rebre els suports necessaris per poder manifestar la seva voluntat i les seves preferències.

5. El titular del dret a la informació és la persona amb discapacitat, sense perjudici que calgui informar-ne els pares o representants legals, i també els altres familiars o persones designats en cas que ho hagi autoritzat prèviament.

6. Pel que fa a l'autonomia en l'àmbit de la salut, la persona amb discapacitat ha de participar en la presa de decisions durant tot el procés assistencial. Per afavorir que pugui prestar el consentiment, se li han de facilitar totes les mesures de suport adequades perquè la informació sigui accessible i comprensible per a la persona amb discapacitat. Quan d'acord amb la normativa aplicable calgui prestar el consentiment per representació, aquest consentiment ha de ser proporcionat i adequat a les circumstàncies de la persona amb discapacitat, sempre amb respecte de la seva dignitat i de les salvaguardes adequades i efectives que estableix l'article 12, apartat 4, del CDPD.”

Article 9. Modificació de l'article 17 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'article 17 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 17. *Serveis socials i socio sanitàris*

1. Les persones amb discapacitat tenen dret als serveis socials i socio sanitàris en els termes que estableixi la normativa aplicable.

2. Els serveis socials i socio sanitàris estan conformats per les prestacions econòmiques, tècniques i tecnològiques que formen part de la cartera de serveis socials i socio sanitàris.”

Article 10. Modificació del segon paràgraf de l'apartat 3 i de l'apartat 4 de l'article 18 a la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica el segon paràgraf de l'apartat 3 i l'apartat 4 de l'article 18 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 18. *Seguretat social*

“3.

[...]

El Govern afilia a la Caixa Andorrana de Seguretat Social, com a cotitzants socials directes, les persones amb discapacitat a partir dels divuit anys fins a la jubilació, en els termes i les condicions que estableixin la Llei de la seguretat social i les normes que la desenvolupen. La cotització no pot ser en cap cas inferior a la cotització del salari mínim establert en cada moment. Si la persona amb discapacitat treballa, només ha de declarar i cotitzar a la Caixa Andorra de Seguretat Social, si escau, per la part del salari que sobrepassi la cotització efectuada pel Govern, tenint en compte que la cotització global no pot ser mai inferior a la cotització del salari mínim.

4. Les persones amb discapacitat majors de 65 anys accedeixen a la pensió de vellesa en les mateixes condicions que la resta de cotitzants socials, i en el cas de ser titulars d'una pensió d'invalidesa per malaltia o accident de treball queda transformada automàticament en pensió de vellesa als 60 anys, com també el dret a percebre la prestació de reemborsament fins al 100% de les tarifes de responsabilitat de la Caixa Andorrana de Seguretat Social després de la jubilació en el cas que aquest dret hagi estat

reconegut amb anterioritat a la persona amb discapacitat de què es tracti, sempre que continuï complint els requisits que a aquest efecte s'estableixin reglamentàriament.

[...].”

Article 11. Modificació de l'apartat 1 de l'article 19 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'apartat 1 de l'article 19 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 19. *Treball*

1. Es reconeix el dret de les persones amb discapacitat a treballar, en igualtat de condicions amb les altres persones, i es prohibeix tot tipus de discriminació per motiu de discapacitat en relació amb qualsevol tipus d'ocupació. A aquest efecte, la normativa aplicable en matèria d'ocupació i de relacions laborals ha d'adoptar les mesures a què fa referència l'article 27 del CDPD.

[...].”

Article 12. Modificació de l'apartat 4 de l'article 19 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'apartat 4 de l'article 19 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents :

“Article 19. *Treball*

[...]

4. Amb la finalitat d'assegurar una igualtat d'oportunitats efectiva, s'estableixen les mesures següents:

a) En els processos d'ocupació que convoquin les administracions públiques, els organismes autònoms i les entitats parapúbliques, les persones amb discapacitat poden accedir a les convocatòries que es facin tant per promoció interna com pel procediment selectiu d'ingrés, ja sigui com a aspirants interns o com a aspirants externs. Si després d'haver fet totes les proves del procés de selecció, obtenen la mateixa puntuació que altres candidats que no tenen una discapacitat, tenen el dret de ser-hi admeses amb prioritat, sempre que hagin acreditat la seva discapacitat i compleixin tots els requisits de l'edicta o concurs intern. Així mateix, l'organització del procés de selecció s'ha d'adaptar, en temps, mitjans i recursos, a les necessitats de les persones amb discapacitat,

tenint en compte el tipus de discapacitat que tinguin.

b) Les administracions públiques, els organismes autònoms i les entitats parapúbliques han d'afavorir l'ocupació mitjançant la contractació de determinats serveis o l'adquisició de productes a empreses d'inclusió sociolaboral de persones amb discapacitat, o bé contractant, mitjançant aquestes empreses, treballadors amb discapacitat per portar a terme determinades funcions temporalment.

c) El servei administratiu encarregat de proposar i gestionar les polítiques d'ocupació i d'intermediació en el mercat del treball ha de promoure i afavorir la contractació de treballadors amb discapacitat a les empreses que cerquen treballadors, d'acord amb les normes i els requisits establerts reglamentàriament.

d) Els llocs de treball ocupats per persones amb discapacitat a qualsevol empresa són anomenats “d'inclusió”. Aquestes empreses poden ser destinatàries de subvencions i ajuts públics, mitjançant col·laboracions econòmiques per adaptar les eines i l'accessibilitat de l'entorn, i per fer les adaptacions organitzatives, relacionades en general amb el temps de treball, la seva distribució i els descansos, que permetin a les persones amb discapacitat l'accés i la permanència en el lloc de treball, segons el que s'estableixi reglamentàriament. També poden ser objecte de mesures de foment públic les iniciatives d'autoocupació.

e) Així mateix, el Govern ha de promoure i donar suport a les empreses dedicades prioritàriament a la inclusió sociolaboral de les persones amb discapacitat en entorns laborals oberts, inclusivament i accessibles. Aquestes empreses, acreditades degudament pel Govern, poden utilitzar com a modalitat d'inclusió sociolaboral la contractació de determinats serveis, obres o subministraments per altres empreses, mitjançant la qual s'afavoreix que un treballador o un grup de treballadors amb discapacitat vinculats a aquesta empresa d'inclusió sociolaboral puguin treballar en entorns laborals ordinaris.”

Article 13. Addició d'un nou article 20 a la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

S'introdueix un nou article 20 a la Llei de garantia dels drets de les persones amb

discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual va ser derogat en virtut de la disposició derogatòria única, apartat 1, lletra a), de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i socio-sanitaris, i que queda redactat en els termes següents:

“Article 20. Prestacions econòmiques

1. Les persones amb discapacitat tenen el dret d'accedir a les prestacions econòmiques que estableixin les administracions públiques en igualtat de condicions amb les altres persones.

2. La pensió de solidaritat per a persones amb discapacitat ha de garantir una renda mínima a les persones amb discapacitat greu que no puguin treballar o es trobin amb problemes greus per trobar o mantenir un lloc de treball com a conseqüència de la seva discapacitat i no disposin de recursos per viure, en els termes establerts a la Llei de serveis socials i socio-sanitaris.”

Article 14. Modificació de l'apartat 2 de l'article 23 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'apartat 2 de l'article 23 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 23. Garantia dels drets

[...]

2. Es reconeix la llengua de signes catalana com a sistema lingüístic, així com el seu aprenentatge, coneixement i ús en relació amb les persones amb discapacitat auditiva i sordcegues. Les administracions públiques competents han d'establir mesures perquè aquestes persones puguin disposar d'un servei d'interpretació de llengua de signes per exercir els seus drets fonamentals, en la forma i les condicions que s'estableixin reglamentàriament. Així mateix, han d'adoptar mesures i ajudes per a la comunicació de les persones afectades per altres discapacitats, especialment les relacionades amb la utilització del sistema de lectura i escriptura Braille per a persones cegues o amb problemes de visió greus.

[...]”

Article 15. Modificació de l'article 25 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat

Es modifica l'article 25 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del

17 d'octubre del 2002, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 25. Sensibilització social

Els poders públics, d'acord amb el que estableix l'article 8 del CDPD, en col·laboració amb les entitats cíviques, especialment les entitats constituïdes per persones amb discapacitat o les seves famílies, han d'impulsar periòdicament accions i campanyes de sensibilització social sobre les necessitats, les possibilitats i els drets de les persones amb discapacitat, per aconseguir un conjunt d'actituds i comportaments socials i personals positius en relació amb l'equiparació d'oportunitats i la integració social d'aquestes persones. Aquestes accions poden ser generals, adreçades a tota la població, específiques per a determinats col·lectius, o relatives a discapacitats concretes.”

Article 16. Addició d'un apartat 2.1.3 a l'article 2 de la Llei d'accessibilitat

S'afegeix un nou apartat 2.1.3 al final de l'article 2 de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 2. Definicions

[...]

2.1.3. El disseny universal és la qualitat dels productes, entorns, programes i serveis que fan que puguin ser utilitzats per totes les persones, tant com sigui possible, sense necessitat que siguin adaptats o que tinguin un disseny especialitzat. Els productes elaborats d'acord amb els criteris de disseny universal han de ser accessibles, comprensibles i fàcils d'utilitzar. El disseny universal no exclou els productes de suport per a grups particulars de persones amb discapacitat, quan els necessitin.”

Article 17. Modificació dels apartats 3 i 4 de l'article 11 de la Llei d'accessibilitat

Es modifiquen els apartats 3 i 4 de l'article 11 de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995, els quals queden redactats en els termes següents:

“Article 11. Habitatges adaptats

[...]

3. Per poder realitzar l'adaptació dels elements comuns de l'edifici on viu una persona amb discapacitat perquè siguin accessibles, s'han de tenir en compte els criteris del disseny universal i cal la conformitat del propietari o, si escau, de la comunitat de propietaris, d'acord amb la normativa aplicable. En tot cas, la persona amb discapacitat pot utilitzar estructures

provisionals que li permetin l'accessibilitat a l'habitatge sense afectar-ne, però, l'estructura.

4. En els casos anteriors, quan les persones que hagin realitzat les obres d'adaptació deixin l'habitatge, si aquestes obres no constitueixen millores cal deixar l'habitatge en les mateixes condicions en què es trobava abans de fer les obres, si així ho sol·licita el propietari. Tanmateix, les obres que s'ajustin als criteris del disseny universal i, per tant, puguin ser utilitzades per totes les persones, es consideren millores. En cas de discrepància, les persones concernides poden demanar un informe a la Comissió per al Foment de l'Accessibilitat a què fa referència l'article 20 d'aquesta Llei.”

Article 18. Modificació de l'article 15 de la Llei d'accessibilitat

Es modifica l'article 15 de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 15. *Accessibilitat a la comunicació*

El Govern i els comuns han d'establir els mecanismes i les alternatives tècniques que facin accessible i utilitzable la comunicació, inclosos els sistemes i tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC) i la senyalització per a tota la població, vetllant especialment perquè tots els serveis públics siguin accessibles a les persones amb discapacitat.”

Article 19. Modificació de l'apartat 1 de l'article 25 la Llei d'arrendaments de finques urbanes

Es modifica l'apartat 1 de l'article 25 de La llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 25

1. La realització per l'arrendador d'obres de millora en la cosa arrendada o en els elements i serveis comuns de la finca, interiors o exteriors, li dona dret, excepte si hi ha un pacte en contrari, d'elevar la renda anual en la suma que resulti d'aplicar, al capital invertit en la millora, el tipus d'interès legal del diner en el moment de l'acabament de les obres, però l'augment no pot excedir el 15% de la renda. En el supòsit que es tracti d'obres per fer accessible l'habitatge a l'arrendatari, el cònjuge o els altres familiars de la unitat familiar de convivència que estiguin afectats per una discapacitat, no es pot incrementar la renda.

[...]”

Article 20. Modificació de l'article 46 de la Llei d'arrendaments de finques urbanes

Es modifica l'article 46 de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999, el qual fou parcialment modificat per la Llei 1/2014, del 23 de gener, de modificació de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999, i que queda redactat en els termes següents:

“Article 46

1. Si l'arrendatari, el seu cònjuge o un dels familiars de la unitat familiar de convivència és una persona amb discapacitat, està autoritzat, per ministeri de la llei, a realitzar les obres que siguin indispensables per adequar l'habitatge d'acord amb els criteris d'accessibilitat i del disseny universal, sempre que acrediti i justifiqui adequadament la discapacitat i ho notifiqui prèviament per escrit a l'arrendador.

2. A la fi de l'arrendament i respecte a les obres que no constitueixin millores de l'immoble, l'arrendatari està obligat a reposar l'habitatge al seu estat anterior, si així li ho demana expressament l'arrendador. Tanmateix, les obres que s'ajustin als criteris del disseny universal i que, per tant, puguin ser utilitzades per totes les persones es consideren millores.

3. En cas de discrepància entre l'arrendador i l'arrendatari sobre l'abast dels conceptes exposats en aquest article, es pot demanar un informe a la Comissió per al Foment de l'Accessibilitat a què fa referència l'article 20 de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995.”

Article 21. Modificació de l'article 15 de la Llei de propietat horitzontal

Es modifica l'article 15 de la Llei 12/2004, del 30 de juny, de propietat horitzontal, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 15. *Dret a millores i innovacions en la finca*

Tot propietari pot exigir la realització de les obres necessàries per dotar l'immoble de les instal·lacions, els serveis i les millores que requereixin unes condicions adequades de seguretat, accessibilitat, conservació i habitabilitat, de manera que en tot cas l'immoble reuneixi les condicions degudes segons la seva naturalesa i les seves característiques, d'acord amb la normativa aplicable.”

Article 22. Derogació de la lletra c) de l'apartat 1, i modificació de la lletra z) i

addició d'una lletra aa) a l'apartat 2 de l'article 38 la Llei de tinença i de protecció d'animals

1. Es modifica la infracció lleu establerta a la lletra c) de l'apartat 1 de l'article 38 de la Llei 11/2016, del 28 de juny, de tinença i de protecció d'animals, la qual queda redactada en els termes següents:

“Article 38. *Infraccions*

[...]

1. Són infraccions lleus:

[...]

c) L'incompliment, per part dels gestors d'edificis o espais públics, o dels propietaris d'establiments de concurrència pública o de vehicles d'ús públic, de les excepcions previstes a l'article 8, amb referència als gossos utilitzats pels serveis públics.

[...]

2. Es modifica la infracció greu establerta a la lletra z) i s'afegeix una nova infracció greu amb la lletra aa), al final de l'apartat 2 de l'article 38 de la Llei 11/2016, del 28 de juny, de tinença i de protecció d'animals, les quals queden redactades en els termes següents:

“Article 38. *Infraccions*

[...]

2. Són infraccions greus:

[...]

z) L'incompliment, per part dels gestors d'edificis o espais públics o dels propietaris d'establiments de concurrència pública o de vehicles d'ús públic, de les excepcions previstes en l'article 8 amb referència als gossos d'assistència o de teràpia.

aa) Reincidir en la comissió d'infraccions lleus.”

Article 23. Modificació de l'apartat 2 de l'article 11 de la Llei qualificada d'incapacitació i organismes tutelars

Es modifica l'apartat 2 de l'article 11 de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 11. *Internament d'urgència*

[...]

2. El batlle de guàrdia ha de ratificar o denegar l'internament mitjançant una resolució motivada, dins el termini de vint-i-quatre hores des que ha tingut coneixement de l'internament, o des que pugui examinar

personalment la persona ingressada si no ho ha pogut fer abans com a conseqüència de l'estat greu en què es troba, sense que es pugui superar en aquest darrer cas el termini màxim de setanta-dues hores des que el batlle ha conegut l'internament, i amb l'observança en tots els casos dels requisits que estableix l'apartat 3 de l'article següent.”

Article 24. Modificació de l'apartat 4 de l'article 39 de la Llei qualificada del matrimoni

Es modifica l'apartat 4 de l'article 39 de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 39

Són causes de separació:

[...]

4. L'alcoholisme o la drogodependència, sempre que l'interès de l'altre cònjuge o el dels fills que hi conviuen exigeixin la suspensió de la convivència.”

Article 25. Modificació de l'apartat 6 de l'article 25 de la Llei de serveis socials i sociosanitaris

Es modifica l'apartat 6 de l'article 25 de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 25. *Pensió de solidaritat per a persones amb discapacitat*

[...]

6. Pensió de jubilació. Les persones amb discapacitat afiliades a la seguretat social accedeixen a la pensió de jubilació en les mateixes condicions que la resta de cotitzants. En cas que la pensió de jubilació de la seguretat social sigui inferior a la quantia de la pensió de solidaritat per a persones amb discapacitat que percebien, el Govern garanteix l'import de la pensió esmentada, mitjançant la percepció de la part de la pensió de solidaritat per a persones amb discapacitat que correspongui, la qual queda subjecta als requisits exigits per a les persones amb discapacitat que estableix l'article 25, apartat 2, llevat del requisit relatiu a l'edat que preveu la lletra b) de l'article esmentat. En el moment de fer aquests canvis la CASS ha d'avisar amb una antelació d'un mes i n'ha d'informar la persona amb discapacitat o, si escau, als seus representants legals, sobre els drets establerts en aquest apartat.”

Article 26. Modificació de l'apartat 1 de l'article 36 de la Llei del Codi de relacions laborals

Es modifica l'apartat 1 de l'article 36 de la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions laborals, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 36. *Descans per maternitat*

1. La relació laboral queda en suspens durant setze setmanes per causa de descans de maternitat. En cas de part múltiple el període s'amplia en dos setmanes més per cada fill, així com en el supòsit d'una discapacitat de la mare reconeguda degudament, si el grau de menyscabament és del 60% o més, o en cas d'una discapacitat de l'infant dictaminada per un metge pediatra que hagi atorgat un conveni amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, en tots els casos d'acord amb el barem de valoració de la Comissió Nacional de Valoració (Conava).

[...]

Article 27. Modificació de l'apartat 1 de l'article 37 de la Llei del Codi de relacions laborals

Es modifica l'apartat 1 de l'article 37 de la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions laborals, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 37. *Descans per adopció*

1. La relació laboral queda en suspens durant setze setmanes ininterrompudes per causa de descans per adopció, i en cas d'adopció múltiple el període s'amplia en dos setmanes més per cada fill adoptat, així com en el supòsit d'una discapacitat d'alguna de les persones adoptants reconeguda degudament, si el grau de menyscabament és del 60% o més, o en cas d'una discapacitat de l'infant dictaminada per un metge pediatra que hagi atorgat un conveni amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, en tots els casos d'acord amb el barem de valoració de la Comissió Nacional de Valoració (Conava).

[...]

Article 28. Modificació de l'apartat 1 de l'article 38 de la Llei del Codi de relacions laborals

Es modifica l'apartat 1 de l'article 38 de la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions laborals, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 38. *Descans per paternitat*

1. La relació laboral queda en suspens durant dos setmanes per causa de descans per paternitat. Aquest període de descans, que pot ser per naixement o adopció, només pot gaudir-lo el pare. Aquest període pot ser ampliat fins a una setmana més quan l'infant tingui una discapacitat dictaminada per un metge pediatra que hagi atorgat un conveni amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, d'acord amb el barem de valoració de la Comissió Nacional de Valoració (Conava).

[...]

Article 29. Modificació de l'apartat 1 de l'article 153 de la Llei de la seguretat social

Es modifica l'apartat 1 de l'article 153 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 153. *Prestacions econòmiques*

1. Tenen dret a les prestacions econòmiques les persones assalariades i assimilades que han estat donades d'alta a la seguretat social amb una antelació mínima de sis mesos i que han cotitzat almenys tres mesos durant els sis mesos anteriors al part o a l'arribada efectiva de l'infant a la família en cas d'adopció.”

Article 30. Modificació de l'apartat 4 de l'article 154 de la Llei de la seguretat social

Es modifica l'apartat 4 de l'article 154 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 154. *Durada de la prestació*

[...]

4. La persona treballadora per compte propi té dret a la prestació econòmica d'ençà del mateix dia que comenci el període de descans corresponent, d'acord amb la suspensió de l'activitat econòmica, i té una durada màxima de setze setmanes, excepte en el cas de part o adopció múltiple, i en el supòsit d'una discapacitat de la mare reconeguda degudament, si el grau de menyscabament és del 60% o més, o d'una discapacitat de l'infant dictaminada per un metge pediatra que hagi atorgat un conveni amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, en tots els casos d'acord amb el barem de valoració de la Comissió Nacional de Valoració (Conava), en què s'amplia en dos setmanes més per cada fill o infant adoptat.”

Article 31. Modificació de l'apartat 2 de l'article 160 de la Llei de la seguretat social

Es modifica l'apartat 2 de l'article 160 de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 160. *Prestació de paternitat*

[...]

2. Es té dret a la prestació econòmica d'ençà del mateix dia que comença el període de descans corresponent d'acord amb la legislació laboral. La durada màxima d'aquesta prestació en el cas de les persones que exerceixen una activitat per compte propi és de dos setmanes, que poden ser distribuïdes d'acord amb la regulació continguda en la legislació laboral. Aquest període es pot ampliar una setmana més quan l'infant tingui una discapacitat dictaminada per un metge pediatra que hagi atorgat un conveni amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, d'acord amb el barem de valoració de la Comissió Nacional de Valoració (Conava).

[...]

Article 32. Derogació de la lletra f) de l'apartat 1 i modificació de l'apartat 4 de l'article 65 de la Llei de regulació dels jocs d'atzar

1. Es deroga la prohibició establerta a la lletra f) de l'apartat 1 de l'article 65 de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, la qual queda sense objecte.

2. Es modifica l'apartat 4 de l'article 65 de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 65. *Prohibicions subjectives*

[...]

4. S'exceptuen d'aquesta prohibició els menors d'edat si a la sala es juga al quinto tradicional.”

Article 33. Derogació de la lletra i) de l'apartat 1 de l'article 69 de la Llei de regulació dels jocs d'atzar

Es deroga la prohibició establerta a la lletra i) de l'apartat 1 de l'article 69 de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, la qual queda sense objecte.

Article 34. Modificació de l'article 8 de la Llei qualificada d'educació

Es modifica l'article 8 de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 8

L'atenció dels alumnes amb discapacitat es regeix pel principi d'inclusió, que implica el desenvolupament del potencial humà i de la seva personalitat, del talent i de la creativitat de les persones, així com de les seves aptituds mentals i físiques.”

Disposició addicional. Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat

A partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, les referències al “Conveni relatiu als drets de les persones discapacitades” o a la “Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat” que es contenen en qualsevol norma jurídica que forma part de l'ordenament jurídic andorrà s'entenen fetes al “Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat”.

Disposició final primera. Llei dels drets de les persones amb discapacitat

S'encomana al Govern que en el període de dos anys d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un Projecte de llei dels drets de les persones amb discapacitat que repregui els conceptes i els principis del CDPD, i que refongui les disposicions d'aquesta Llei que modifiquen la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002.

Disposició final segona. Llei integral en matèria d'igualtat i no-discriminació

S'encomana al Govern que en el període d'un any d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un Projecte de llei integral en matèria d'igualtat i no-discriminació que tingui en compte de forma específica la discapacitat i els mecanismes de defensa del col·lectiu de persones amb discapacitat contra tot tipus de discriminació, i que estableixi el règim sancionador corresponent. Aquesta Llei es farà d'acord amb les propostes que resultin del Llibre blanc sobre la igualtat que el Consell General i el Govern han encomanat i que està en procés d'elaboració, i amb la participació de les entitats i els organismes que pertanyen als sectors i col·lectius concernits.

Disposició final tercera. Llei d'ocupació

S'encomana al Govern que en el període de sis mesos d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta

Llei aprovi un Projecte de Llei en matèria d'ocupació que concreti i desenvolupi, pel que fa als treballadors amb discapacitat, els principis i els criteris establerts a l'article 27 del CDPD.

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei d'accessibilitat*

S'encomana al Govern que en el període d'un any d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un Projecte de llei de modificació de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995, que sigui adequat a les noves necessitats de la societat i adaptat als nous criteris establerts al CDPD. Aquesta modificació ha de tenir en compte l'accessibilitat i el disseny universal en els diferents àmbits, i de manera especial en els àmbits relacionats amb l'accessibilitat cognitiva, el turisme accessible, els productes de suport i l'accessibilitat als mitjans de comunicació, particularment a les TIC.

Disposició final cinquena. *Modificació de la Llei qualificada d'incapacitació i organismes tutelars*

S'encomana al Govern que en el període de dos anys d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un Projecte de llei qualificada de modificació de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars, per adaptar-ne els articles 12, 14, 15 i 16 al CDPD. Aquesta modificació legal s'haurà de promoure després d'escoltar el parer d'una comissió tècnica creada a aquest efecte, amb funcions consultives, assessores i d'estudi de la normativa vigent relativa a la capacitat jurídica i de la seva conformitat al CDPD. La comissió tècnica esmentada ha d'estar integrada per tècnics representants dels ministeris competents en matèria de justícia, afers socials i salut, de l'Administració de Justícia i del Ministeri Fiscal, de les entitats que formen part del Consell Nacional de la Discapacitat (Conadis) i del Comitè Nacional de Bioètica d'Andorra.

Disposició final sisena. *Modificació de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum*

S'encomana al Govern que en el període de sis mesos d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un Projecte de llei qualificada de modificació de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum, del 3 de setembre de 1993, que inclogui les mesures necessàries per garantir l'exercici del dret de sufragi en

condicions d'igualtat per part de les persones amb discapacitat. Les mesures esmentades han de garantir que els procediments, les instal·lacions, els accessos i els materials electorals siguin adequats, accessibles i fàcils d'entendre, i també han de facilitar i protegir el dret d'emetre el vot en secret.

Disposició final setena. *Modificació de la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà*

S'encomana al Govern que en el període d'un any d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un Projecte de llei de modificació de la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà, del 9 de juny de 1994, que tingui en compte les disposicions del CDPD i les modificacions de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, que es porten a terme en virtut d'aquesta Llei. Així mateix, aquesta Llei haurà de concretar els ajustos raonables que cal introduir en el sistema educatiu, mitjançant la normativa d'escolarització dels alumnes amb discapacitat.

Disposició final vuitena. *Reglament de regulació de la Comissió Nacional de Valoració (Conava) i d'establiment dels criteris de valoració de les capacitats i els altres factors que configuren les situacions de discapacitat*

S'encomana al Govern que en el període d'un any d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei aprovi un nou reglament de regulació de la Comissió Nacional de Valoració (Conava) que estableixi els criteris de valoració de les capacitats i els altres factors que configuren les situacions de discapacitat, d'acord amb els conceptes i els principis establerts al CDPD, i que derogui el Reglament de regulació de la Comissió Nacional de Valoració (Conava) i d'establiment dels criteris i els barems per al diagnòstic i la valoració de les disfuncions, les discapacitats i els handicaps vigent.

Disposició final novena. *Modificació dels protocols d'atenció a les víctimes d'infraccions penals*

S'encomana al Govern que en el període de sis mesos d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei revisi els protocols d'atenció a les víctimes d'infraccions penals per incloure-hi la vulnerabilitat especial de les persones amb discapacitat, especialment de les dones i les

nenes, i fer possible que puguin gaudir dels seus drets en igualtat de condicions.

Disposició final desena. Plans de protecció civil

S'encomana al Govern que en el període de sis mesos d'ençà de l'entrada en vigor d'aquesta Llei revisi els plans de protecció civil aprovats fins avui, per fer possible que els procediments d'actuació dels serveis d'intervenció garanteixin l'assistència adequada a les persones amb discapacitat

Disposició final onzena. Sistema d'informació i indicadors

Per fer el seguiment del compliment dels drets garantits al CDPD i dissenyar polítiques per a les persones amb discapacitat, s'ha de disposar d'un sistema d'informació i d'indicadors en els termes establerts a l'article 31 del CDPD, a través de les entitats i els organismes competents i especialitzats. Per aquest motiu:

a) El Departament d'Estadística, en compliment de les funcions de recollida, anàlisi i coordinació de les dades estadístiques públiques que té encomanades, ha de tenir en compte, en els plans estadístics i els programes anuals successius que els desenvolupin, un seguit d'indicadors sobre les persones amb discapacitat, els quals han de ser el més adequats possibles per monitoritzar els drets garantits pel CDPD. Aquesta obligació és d'aplicació a altres estadístiques públiques que realitzin els diferents organismes del sistema estadístic andorrà. En totes les estadístiques oficials referides a la població que prevegin els plans estadístics vigents, s'ha de tenir en compte el factor de la discapacitat, sempre que sigui possible tècnicament i es preservi el secret estadístic en la difusió dels resultats.

b) L'Institut d'Estudis Andorrans, d'acord amb les funcions de tractament de les dades i de recerca que té encomanades, ha de tenir sempre en compte, en totes les recerques i estudis que faci, el factor de la discapacitat, les barreres físiques i socials que l'originen i les seves conseqüències.

Disposició final dotzena. Cooperació internacional

Els objectius generals del pla rector de la cooperació al desenvolupament del Govern s'han d'ajustar al marc, als principis i als criteris de cooperació internacional que estableix l'article 32 del CDPD. Així, abans de la concessió de subvencions i ajudes públiques

destinades a projectes de cooperació internacional o a programes d'ajut al desenvolupament, s'haurà de comprovar que aquests projectes o programes són inclusivament i accessibles per a les persones amb discapacitat, i que faciliten i donen suport al foment de les seves capacitats i al seu reconeixement igualitari davant la Llei.

Disposició final tretzena. Qualificació de determinades disposicions de la Llei

L'article 7 d'aquesta Llei, que modifica els apartats 1, 2 i 5 de l'article 14 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, en el que regula el dret a l'educació reconegut a l'article 20 de la Constitució; l'article 8, que modifica l'article 16 de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002, en el que regula els drets a la llibertat i a la intimitat reconeguts als articles 9 i 14 de la Constitució, respectivament; l'article 22, que modifica l'apartat 2 de l'article 11 de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars; l'article 23, que modifica l'apartat 4 de l'article 39 de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995, i l'article 33, que modifica l'article 8 de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, tenen rang de llei qualificada. Les disposicions restants d'aquesta Llei tenen rang de llei ordinària.

**Disposició final catorzena.
Publicació de textos consolidats**

S'encomana al Govern que en el termini màxim de tres mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei publiqui al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* el text consolidat de la Llei de garantia dels drets de les persones amb discapacitat, del 17 d'octubre del 2002; de la Llei d'accessibilitat, del 6 d'abril de 1995; de la Llei d'arrendaments de finques urbanes, del 30 de juny de 1999; de la Llei 12/2004, del 30 de juny, de propietat horitzontal; de la Llei 11/2016, del 28 de juny, de tinença i de protecció d'animals; de la Llei 15/2004, del 3 de novembre, qualificada d'incapacitació i organismes tutelars; de la Llei qualificada del matrimoni, del 30 de juny de 1995; de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris; de la Llei 35/2008, del 18 de desembre, del Codi de relacions laborals; de la Llei 17/2008, del 3 d'octubre, de la seguretat social; de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, i de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993, que inclogui les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.

Disposició final quinzena. Entrada en vigor de la Llei

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

En els termes precedents es formula l'informe de la Comissió Legislativa d'Afers Socials que, d'acord amb l'article 100.1 del Reglament del Consell General, es tramet al M.I. Sr. Síndic General, als efectes escaients.

M.I. Sra. Patrícia Riberaygua Marme
Vicepresidenta de la Comissió Legislativa d'Afers Socials

M.I. Sra. Sílvia Eloïsa Bonet Perot
Presidenta de la Comissió Legislativa d'Afers Socials